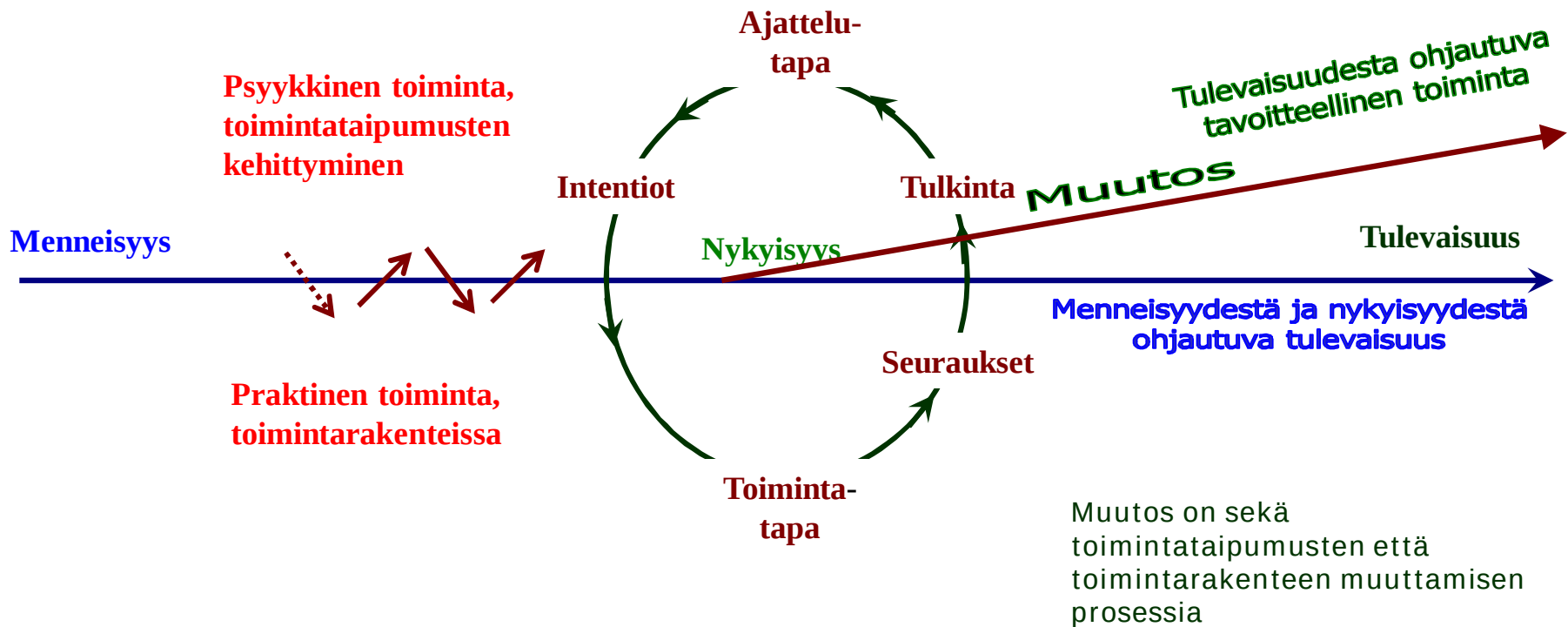

Menneisyydestä ja tilanteista ohjautuva

- menneisyys "kaatuu tulevaisuudeksi",
- tilanteisiin reagoidaan nykyisin toimintataipumuksin

Tulevaisuudesta ohjautuva

- tavoitteista ohjautuva muutos, luodaan uusia toimintataipumuksia

Henkilö objektina

Auttamistoimenpide /
interventio

Henkilö

Henkilön toimintatavan
oletetaan muuttuvan

Henkilö subjektina

Henkilö ottaa
toiminnassaan
huomioon

- tietonsa
- taitonsa
- kykynsä
- ulkoiset edellytykset
- motivaationsa

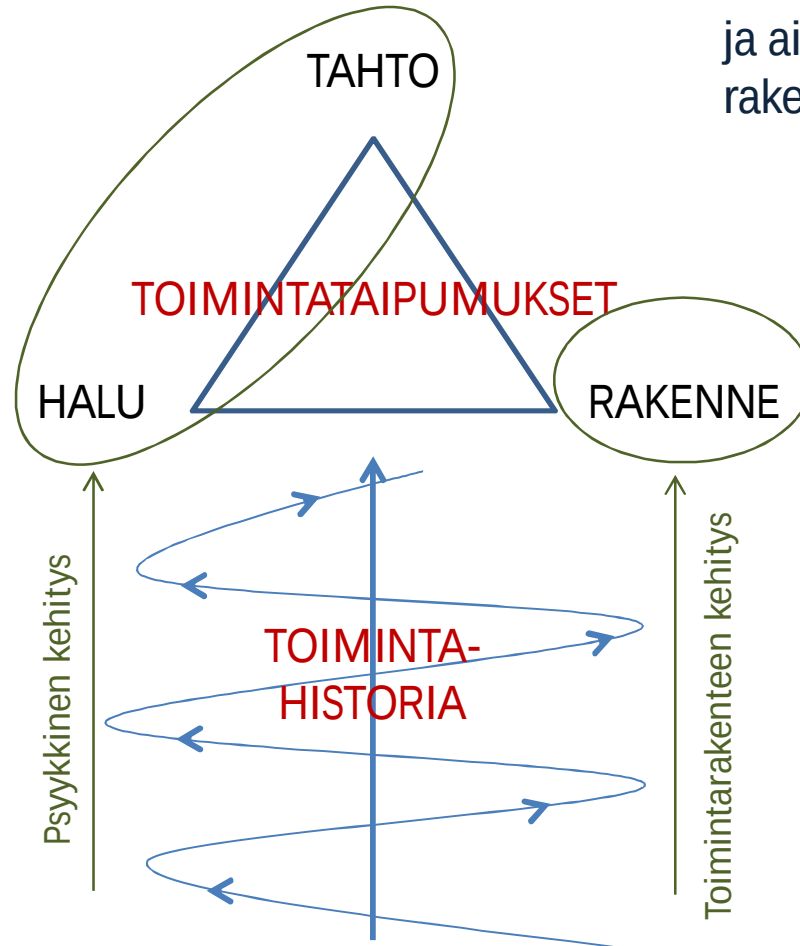

Interventio:
henkilön sisäisten ja ulkoisten
toimintaedellytysten
parantaminen

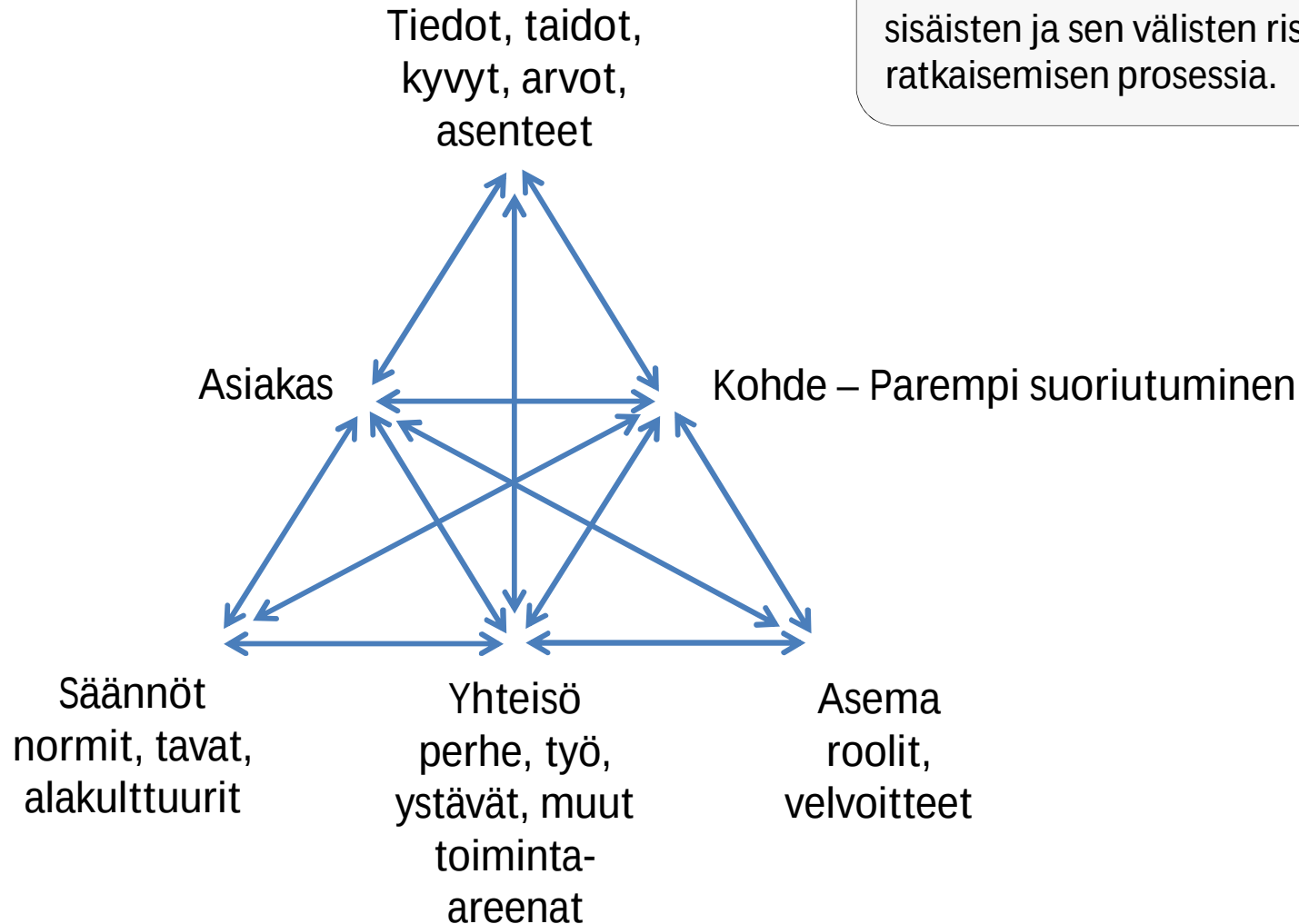

Henkilö toimii ja muuttaa
toimintaansa
toimintaedellytystensä ja
halujensa mukaisesti
valintojaan tehden

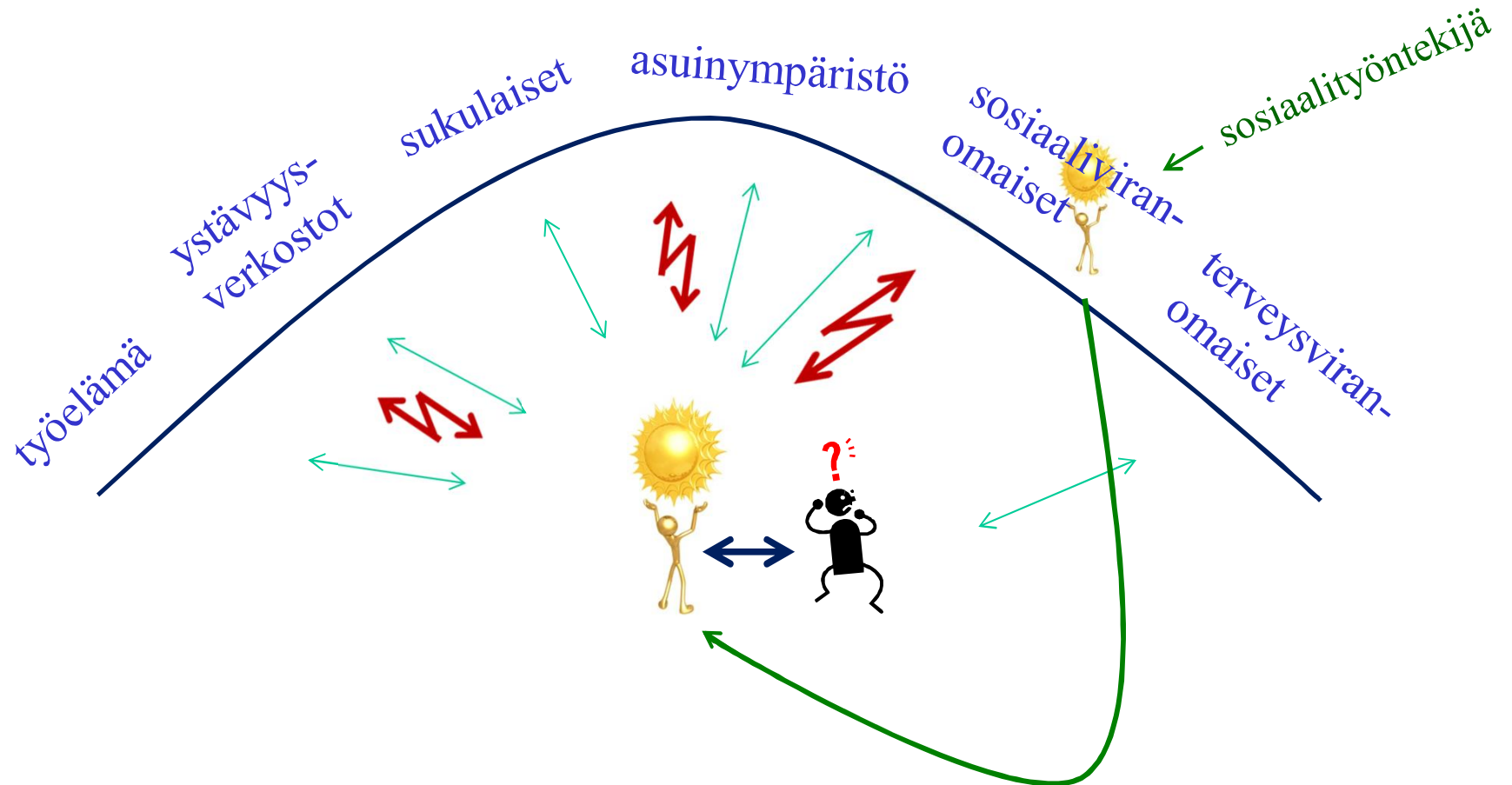
Ihminen kehittää sekä
toimintataipumuksiaan että
toimintarakenteitaan ajassa
ja aina jo kehittyneiden
rakenteiden puitteissa.

Asiakkaan toiminnan kehittäminen on toimintarakenteen elementtien sisäisten ja sen välisten ristiriitojen ratkaisemisen prosessia.

Sosiaalityöntekijän positiot suhteessa asiakkaan elämysmaailmaan

SYSTEEMI
(lait, talous, hallinto)

SOSIAALITYÖ

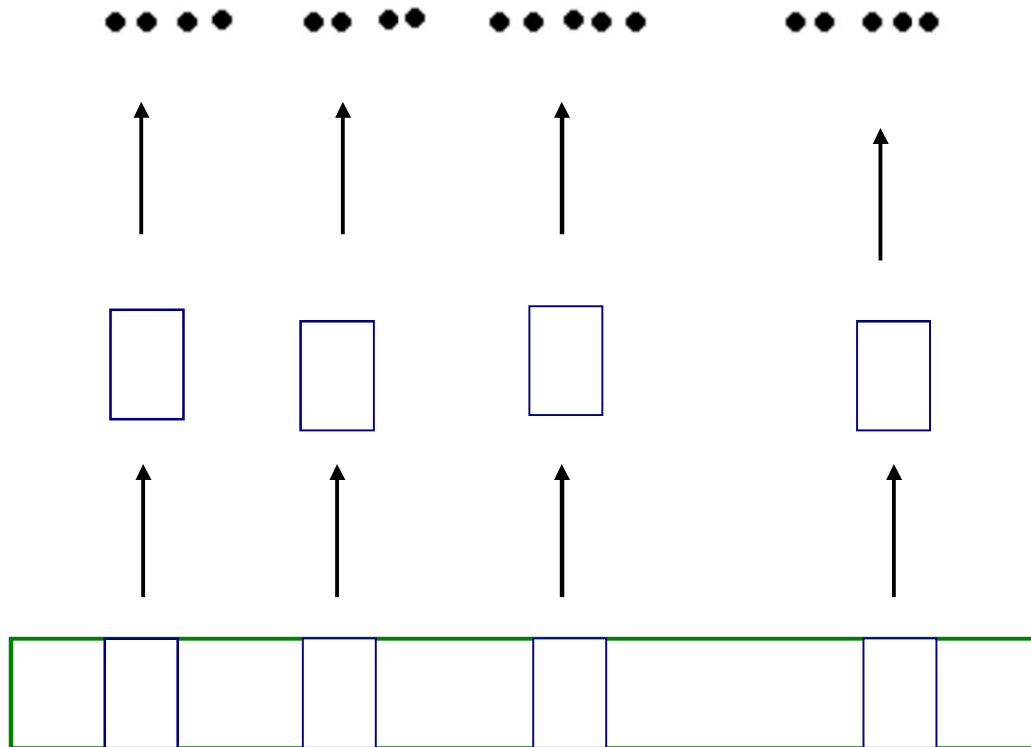

ELÄMISMAAILMA
(arkielämä)

SOSIAALITYÖN MÄÄRÄYTYMISESSÄ SYSTEEMISET LÄHTÖKOHDAT
OVAT ENSISIJAISIA ELÄMISMAAILMAAN PERUSTUVIIN
LÄHTÖKOHTIIN VERRATTUNA

MISSÄ MÄÄRIN PERUSLÄHTÖKOHDILTAAN SYSTEEMINEN
SOSIAALITYÖ VOI OTTAA HUOMIOON IHMISTEN ELÄMISMAAILMAAN
VÄLITTÖMÄSTI PERUSTUVIA INTRESSEJÄ JA MITEN SOSIAALITYÖTÄ
ON TÄSSÄ SUHTEESSA MAHDOLLISTA KEHITTÄÄ ??
MISTÄ OTAMME TOIMEKSIANNOT ?

SOSIAALITYÖN TASOT

Yksilökohtainen sosiaalityö

Yksilökohtaisten toimintataipumusten ja toimintakonseptien kehittäminen

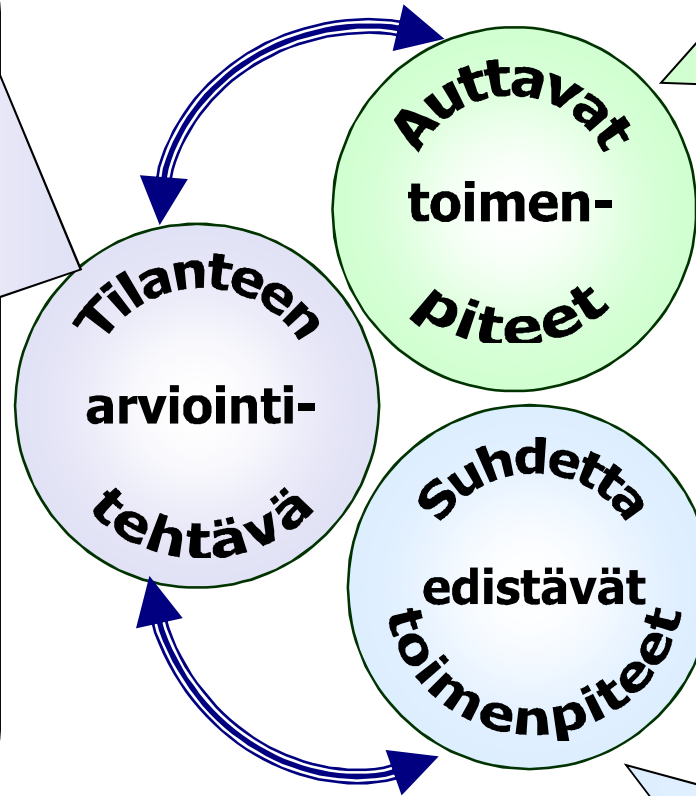
Ongelmakohteet ja rakenteet

Esim. yksinhuoltajien -, turvattomien lasten-, päihdeongelmaisten-, työttömien-, yksinäisten-ongelmat.

Väestöpohjainen, toimintarakenteisiin kohdistuva sosiaalityö

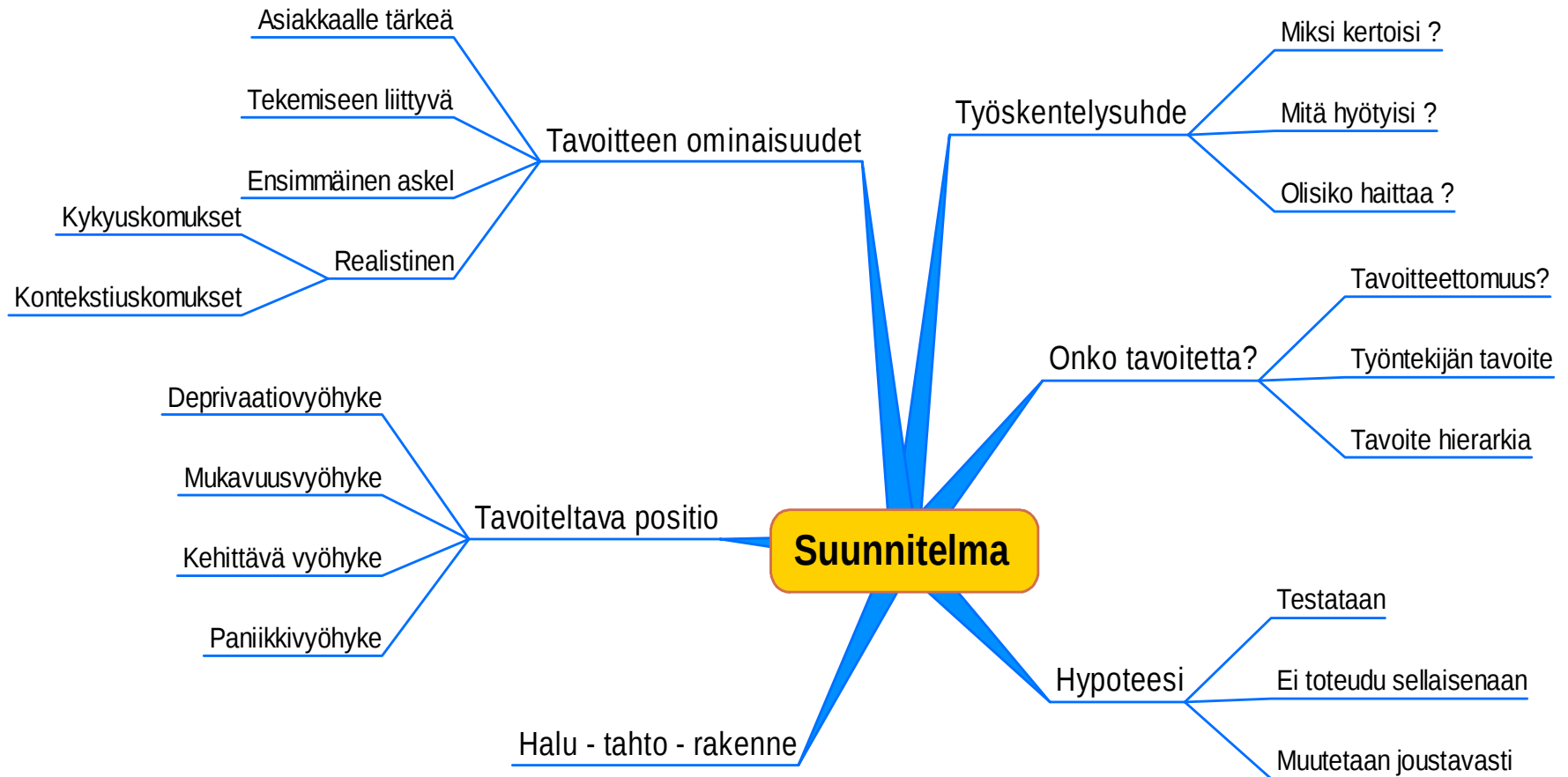
Asuminen, työllisyys, aluerakenteiden suunnittelu, elinolosuhteet, palvelurakenteen kehittäminen jne. - yhdyskuntatyö

- Miten asiakas määrittelee ongelmansa
- Onko asiakkaalla näkemystä mitä olisi tehtävä, mihin asiakas on motivoitunut
- Mitkä asiat ovat kunnossa, voimavarat, joiden kanssa liittoutua
- Millainen on asiakkaan toimintarakenne, joka ongelmaa uusintaa / ehkäisee
- Mitä asiakas tekee, millaisella toiminnalla itseään ja ympäristöään uusintaa
- Mitkä ovat toisin toimimisen ulkoiset ja sisäiset edellytykset

- Asiakkaan näkökulmaan perehtyminen ja uusien näkökulmien tuottaminen
- Uuden ja selkeämmän ymmärryksen tuottaminen tilanteesta, yhteenvedot
- Tilanteeseen liittyvien (ristiriitaisten) tunteiden ja niiden merkitysten erittely
- Uusien toimintatapojen ja tavoitteiden asettelu ja niiden seuranta
- Sisäisten ja ulkoisten toimintaedellytysten parantaminen

- Ensikontaktin tärkeys, tervehtiminen, aloitus
- Asiakkaan orientointi yhteistyöhön
- Turvallinen ja lämmin, kiireetön ilmapiiri, turvallisuusvyöhyke
- Asenne asiakkaaseen, ilmeet, eleet, äänenpainot, katsekontakti, asento jne.
- Välittäminen, luottamus, hyväksyntä, jämäkkyys

ASIOIDEN KÄSITTELYORIENTAATIOT

Asiantuntijakeskeinen

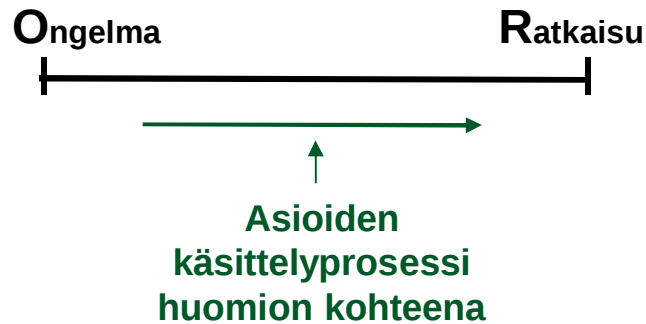
Tietää ratkaisun etukäteen

Asiakaskeskeinen

Ulkoistetaan asiakkaan
ajatusmaailma

Dialoginen

Ratkaisu tuotetaan
dialogissa

Kesyt ja ilkeät ongelmat

Kesy ongelma

- o pystytään määrittämään tarkasti ja sen ratkaisemiseksi voidaan tehdä tarkat suunnitelmat.
- o ongelman ratkaisija voidaan nimetä ja samaa ratkaisua voidaan toistaa aina ongelman esiintyessä.
 - Monia sosiaalihuollon peruspalveluja voidaan pitää ratkaisuinä kesyihin ongelmiin.

Ilkeä ongelma

- o ei ole yhtä syytä ja siitä on monta eri määrittelyä riippuen näkökulmasta.
- o oireiden, syiden ja seurausten kimppu. Sitä ei voida lopullisesti ratkaista eikä edes yksiselitteisesti osoittaa, kenen tehtävä ongelman ratkaiseminen on.
 - Syrjäytyminen, huono-osaisuus, päihdeongelmaisuus, yksilöiden ja perheiden moniongelmaisuus esimerkkeinä.

Ilkeitä ongelmia on lähestyttävä yhtä aikaa monesta suunnasta. Niiden hallitsemiseksi tarvitaan eri organisaatioiden, ammattiryhmien ja asiakkaiden osaamista ja voimavaroja yhdistäviä ratkaisuja. Tarvitaan yhteiskehittelyä.

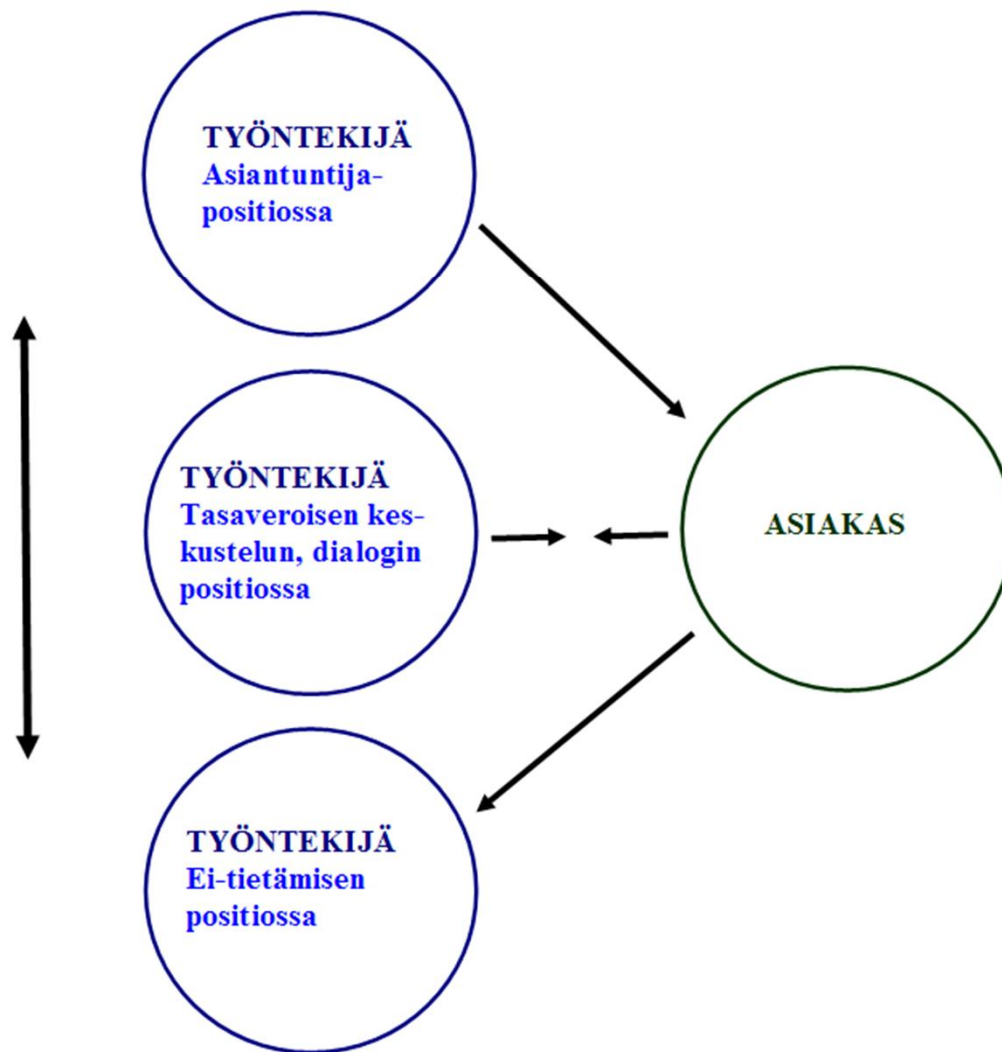
Ajattelutavan muutoksen tukeminen edellyttää

- **että henkilö ulkoistaa puhumalla tai muilla keinoin ajattelutapansa**
 - **jotta henkilö itse tulisi tietoiseksi ajattelustaan**
 - **jotta auttaja voisi ymmärtää hänen ajatteluaan**
- **mahdollisuuksia rikastaa ulkoistettua ajattelua uusilla näkökulmilla - yhteisöllisiä moninäkökulmaisia oppimistilanteita**
- **sen tutkimista, millaisiksi ajattelutapoja voitaisiin muuttaa – tutkiva oppiminen**
- **uusien ajattelutapojen sisäistämistä**

Ammattiauttajan dialogiset käytännöt

- **Ammattiauttaja pyytää asiakkailta ja muilta apua oman näkemyksensä kehittämiseen ja työnsä suunnitteluun.**
- **Ammattiauttaja muuntelee omaa toimintaansa sen sijaan, että tähtäisi toisten muuttamiseen jonkin päämäärän mukaiseksi**
- **Kehittyminen nähdään yhteiskehityksenä, jossa kaikki pyrkivät kehittämään ajatteluaan ja toimintaansa**
- **Yhteistyössä ei pyritä yhteiseen ongelmanmäärittelyyn vaan kiinnostutaan siitä, millaisena tilanne kullekin näyttäytyy hänen näkökulmastaan.**
- **Hoidon tai auttamisen suunnittelua ei eroteta hoito- tai auttamisprosessista. Tilanteen arviointi ja auttamisen suunnittelu on keskeinen osa auttamista.**
- **Auttamista ei suunnitella pelkästään ammattilaisten kesken ilman asiakkaita.**
- **Kuunteleminen on tärkeämpää kuin neuvojen antaminen.**
- **Menetelmiä keskeisemmäksi tulee ajattelutapa, asennoituminen ja kohtaaminen, tavoitteena yhdessä tapahtuva voimaantuminen.**
- **Ammatillisen järjestelmän rajanylitykset tulevat tärkeämmäksi kuin rajanvedot, omaa tonttia ei vartioida eikä vältellä toisen tontille menemistä.**

TYÖNTEKIJÄN POSITIOT

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

Asiakasta on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on otettava huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet. (4 §)

Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan. Asiakkaalle on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Sama koskee hänen sosiaalihuoltoonsa liittyviä muita toimenpiteitä. Asiakasta koskeva asia on käsiteltävä ja ratkaistava siten, että ensisijaisesti otetaan huomioon asiakkaan etu. (8 §)

SOSIAALISEN AUTTAMISTYÖN LÄHTÖKOHTIA

- **"Syrjäytyneitä" on aina ollut ja ilmeisesti tulee aina olemaan.**
- **Yhteiskunnalliset ja yhteisölliset tendenssit työntävät osaa jäsenistään syrjään ja osaa ytimeen. (esim. vapaa kilpailu tuottaa vääjäämättä voittajat ja häviäjät)**
- **Syrjäytyneiksi valikoituu vähäresurssisia ihmisiä, jotka eivät "kilpailussa" menesty tai halua menestyä. Myös sattuma korjaa satoaan.**
- **Sosiaalisen auttamistyön tehtävänä on toisaalta syrjäyttävien mekanismien korjaaminen ja toisaalta syrjäytyneiden suoriutumisedellytysten parantaminen, jotta he voisivat itsenäisesti suoriutua – kuntouttava tehtävä.**
- **Niillekin, joita emme pysty "nostamaan omille jaloilleen", on turvattava ihmisarvoinen elämä. "Ihmisarvoa ei tarvitse ansaita, se on" - huollollinen tehtävä.**
- **Ongelmien pääasialliset syyt ja ylläpitäjät ovat toimintarakenteissa. Niihin emme pysty vaikuttamaan vain yksilöihin kohdistuvan työn avulla.**